

Leren lezen, spellen en rekenen. Vooral een kwestie van goed onderwijs

1

Prof. dr. Anna M.T. Bosman

Directeur Onderwijsinstituut Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde

Faculteit Sociale Wetenschappen

Radboud Universiteit, Nijmegen

www.annabosman.eu

De Linge, Bemmelen, 15 November 2018

Leerproblemen

- Dyslexieverklaringen van eindexamenkandidaten
  - 1.6% in 2007 naar 10.5% in 2015
- Dyscalculieverklaringen onbekend
- Dysgrafie, (nog) niet erkend
- Dysmotusie, dyscantie en dysarsie op termijn ?????

Leren lezen, spellen en rekenen

- Eigenschappen van de lezer/speller
- Eigenschappen van de 'taal'
- Eigenschappen van de instructie

Karakteristieken van de leerling

- Gender:
  - Iets meer meisjes beter in lezen en spellen; iets meer jongens beter in rekenen
- Intelligentie en
  - Lezen en spellen hangen nauwelijks/niet samen
  - Rekenen hangt een beetje samen
- Geheugen en lezen/spellen/rekenen geen noemenswaardige samenhang
- Dialect sprekers: soms in het nadeel met spellen soms in het voordeel
- Visuele beperking: nauwelijks nadeel
- Auditieve beperking: voor lezen een nadeel (spellen en rekenen?)

Eigenschappen van de taal

➤ Tussen talen:

- Consistente schriftsystemen zijn makkelijker dan inconsistente: Fins vs. Engels
- Talen met een strakke systematiek in de getalsnamen: Chinees vs. Frans

➤ In een taal:

- Consistente woorden zijn makkelijker dan inconsistente: Mus vs. Trottoir
- Hoogfrequente makkelijker dan Laagfrequente: Strand vs. Trant
- Orthographische regels zijn moeilijk: werkwoordspelling

Diagnose Dyslexie / Dyscalculie

- Discrepantie criterium

Prestaties zijn significant beneden verwachting op basis van intelligentie

- Exclusie criterium

Er is geen andere stoornis die verantwoordelijk zou kunnen zijn

- Ernst criterium

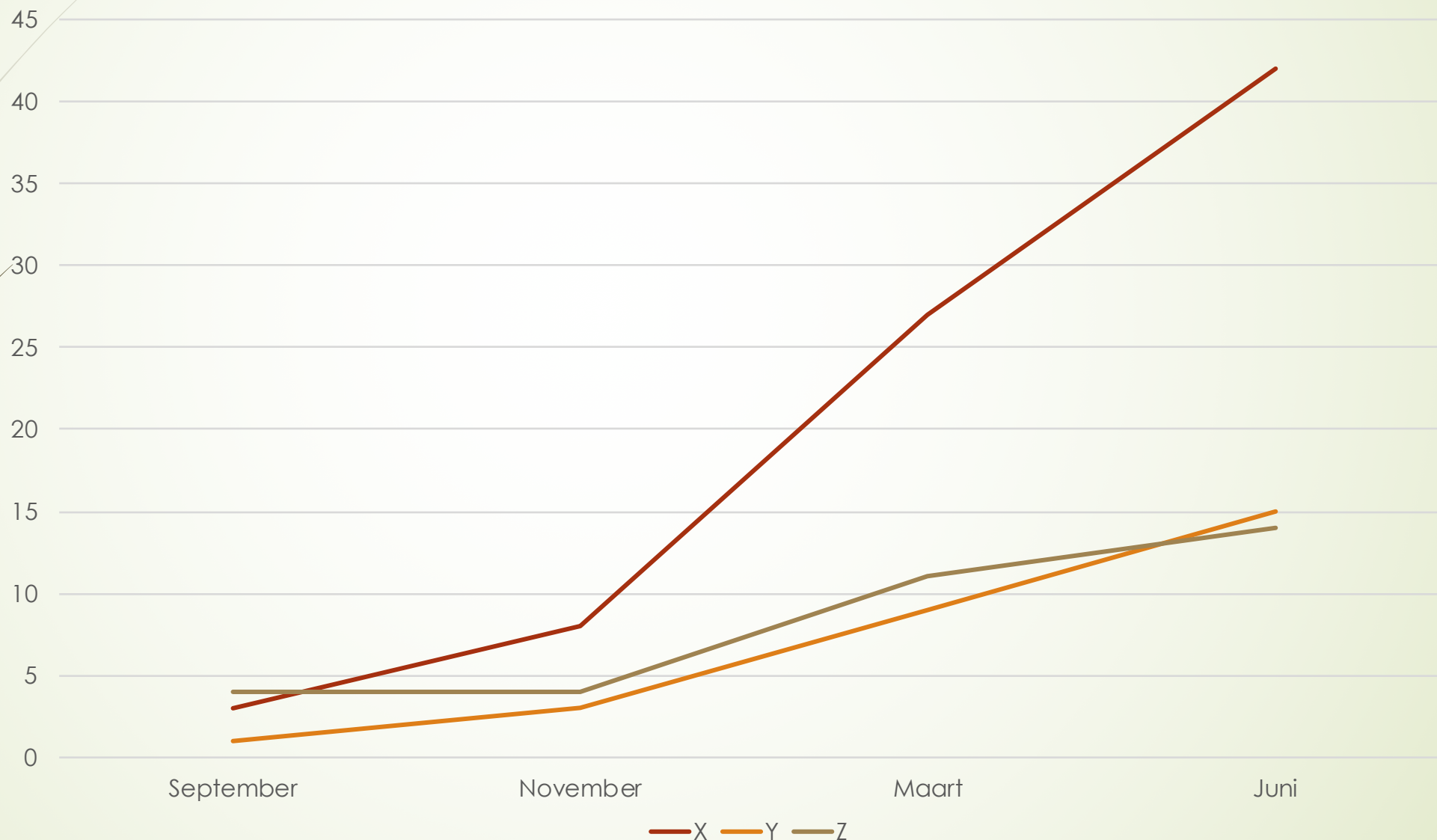
Er is sprake van een substantiële (?) achterstand

- Resistentie criterium

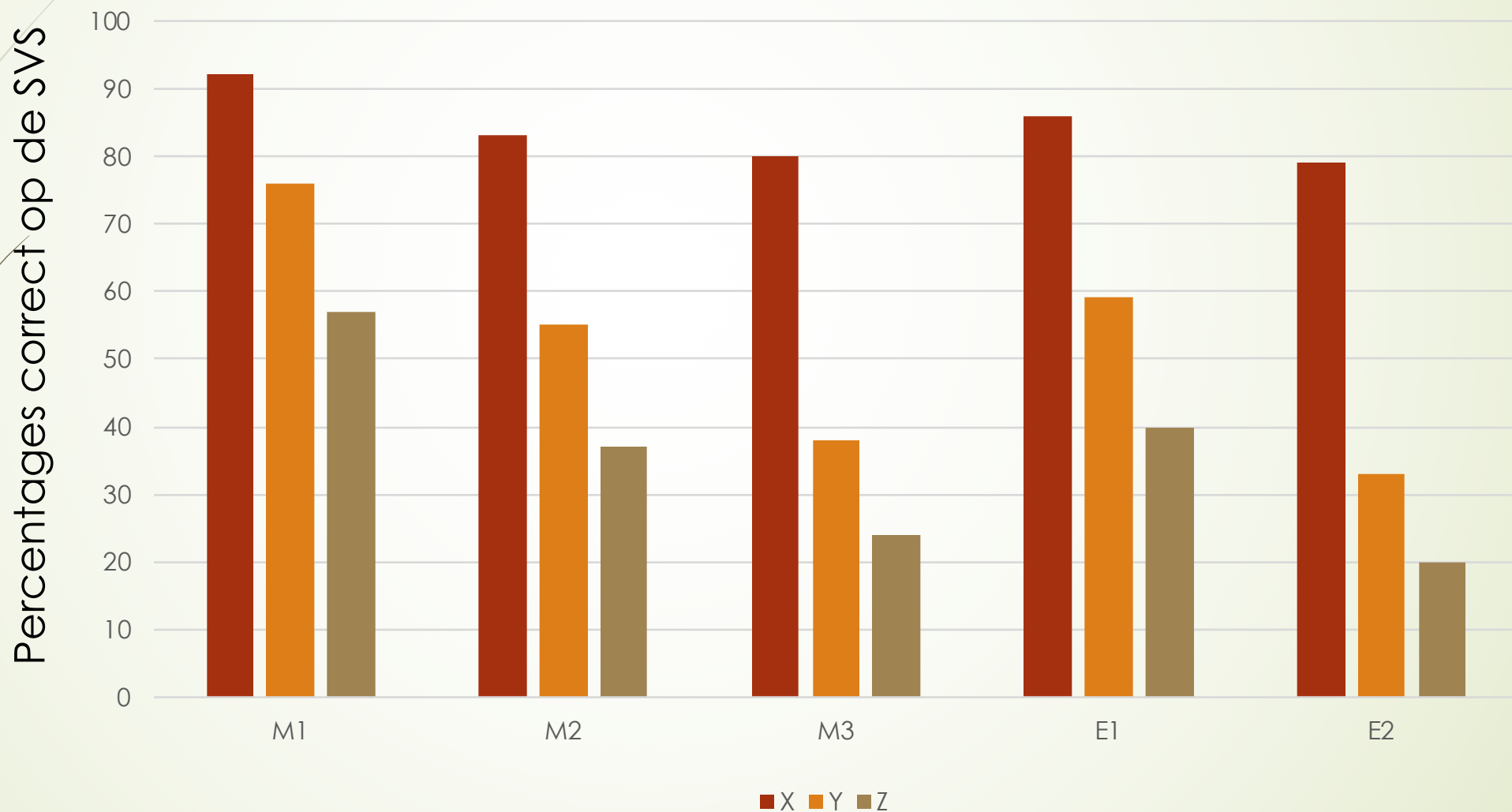
Ondanks remediering (bv 6 maanden) geen vooruitgang

Lezen eind groep 3 van het Sbao (x = ZLKLS)

Aantal woorden per minuut op DMT-2

Spellen eind groep 3 van het Sbao (x = ZLKLS)

Lezen eind groep 3 na invoering ZLKLS ↑ (Bao)

Cito-scores in % op de DMT-2

Cito	2002-2003	2003-2004	2006-2007	2008-2009
A	39	48	100	62
B	11	19	0	15
C	44	33	0	19
D	6	0	0	4
E	0	0	0	0

Spellen eind Groep 6 na invoering ZLKLS ↑ (Bao)

Cito-scores in % op de SVS

Cito	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009
A	9	50	45	52
B	32	31	40	26
C	32	19	10	22
D	23	0	5	0
E	4	0	0	0

Rekenen na 6 weken toepassen ZLKR

Gem. DLE-DL op tempotoets rekenen

Groep	<i>n</i>	Voortoets	Natoets	Toename
5, 6 en 8	7	-9	9	18
8	9	-17	6	23
5	9	-3	12	15
5	15	0	13	13
SBao	10	-21	-10	11

Negatief getal is achterstand in maanden, positief getal is voorsprong

Diagnose ?

Toets eerst het

‘effectief-onderwijs criterium’

Goed opgeleide leerkrachten beschikken over

- inhoudelijke of vakkennis
- kennis van het leerproces
- effectief klassenmanagement (ofwel kunnen orde houden)
- relationele vaardigheden
- **Didactische vaardigheden**

Didactiek van de basisvaardigheden in de onderbouw van het primair onderwijs

- Klassikale, directe instructie + begeleide oefening (ca. 25 min)
- Individuele verwerking op niveau, waarbij leerkracht rond loopt, controleert en feedback geeft (ca. 25 min)

Expliciete Directe Instructie:

stapsgewijs naar zelfstandigheid

Rol van ICT beperken in de onderbouw, omdat

- Leren met het lichaam steunend is
- Interactie met leerkracht stimulerend is
- Gezamenlijkheid het cognitief en sociaal leren bevordert
- Gokken voorkomen kan worden
- Directe feedback aan uitleg gekoppeld kan worden

**Een goed opgeleide leerkracht is
onvervangbaar en 'onbetaalbaar'**

www.annabosman.eu

John Hollingsworth & Silvia Ybarra
Nederlandse bewerking: Marcel Schmeier

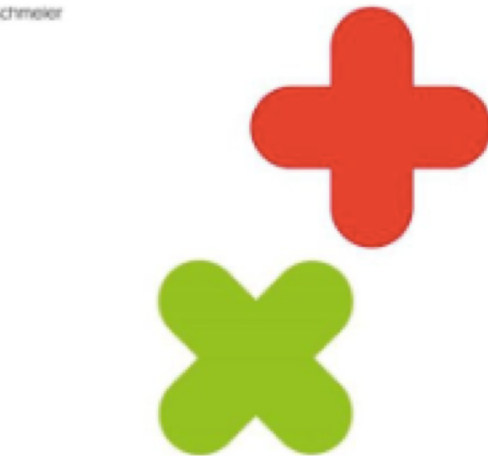

Expliciete Directe Instructie

Tips en technieken
voor een goede les

pica/abimo

Marcel Schmeier

Effectief
rekenonderwijs
op de basisschool

pica
peickmans pro

Zo leer je
kinderen
lezen en
spellen

Zo leer
je kinderen
rekenen

Douwe Sikkes
Loe van der Leeuw

Aanbevelenswaardig

- www.zoleerjekinderenlezenenspellen.nl
- verwerkt in taalmethode STAAL van Malmberg
- www.zoleerjekinderenrekenen.nl
- <http://onderwijsgek.nl>: Expliciete directe instructie
- <http://wij-leren.nl>